

Саша Радојчић

ПОЗДРАВ НОВИМ ПОЧЕТКУ

Радмило Ђуровић, *Свећлостī будућеџ дана*
Просвета, Београд 2017.

Није уобичајено, али није ни забрањено, да критичар приказ једне књиге из актуелне песничке продукције започне описујући свој доживљај приликом првог сусрета са том књигом као *појавом*. Име аутора било му је однекуд познато, али одакле? Из белешке о писцу је схватио: за претходну књигу, свој првенац, Радмило Ђуровић је добио Бранкову награду. Само, то је било још 1988, пре *шридесетī* година. Пуне три деценије су прошле док Ђуровић није објавио другу књигу, ону која, како се често каже, чини песника. Утиску о извесној раздешености времена допринело је и сазнање о издавачу – београдска „Просвета”, са своје старе адресе. Издавач невидљив откако је *транзициониран*. Да то није нека шала, или вешта мистификација? Из сећања извучени у данашњицу, аутор и издавач на које више нико није рачунао, донели су књигу која ће овде бити схваћена као *нови почетиак*, јер провалију која дели прву и другу (или поново прву) Ђуровићеву књигу није издубило само време, него и промене које су се догодиле и које су суштински измениле оквире унутар којих читамо савремену књижевност. Можда се песник изменио мање од свог окружења.

Збирку песама *Свећлостī будућеџ дана* прати изузетно афирмативна оцена угледне критичарке Љиљане Шоп, која Ђуровића види као песника симболистичког наслеђа, и наглашава апартност његовог гласа. Оба става су прихватљива: ова збирка заиста припада (нео)симболистичкој „струји”, и она заиста нема много поетичких сродника у савременом српском песништву. До неке мере, замах Ђуровићеве ре-

ченице може да подсети на реторички ентузијазам Д. Ј. Данилова, али без његових веристичких момената. Густе, пре свега визуелне слике се у Ђуровићевим песмама не разрешавају везивањем за чиниоце свакодневног искуства; оне нису денотације неке стварности која би била спољашња у односу на песму, већ упућују на стварност саме песме, односно на унутрашњу, симболичку стварност.

Са тим су повезана два „техничка” питања изградње стихова у *Светлости будућег дана*. Ти стихови морају бити способни да носе *проширене слике*, односно *продужене исказе*. То је најизразитија особина која *Светлости будућег дана* издваја у контексту новијег српског песништва. Тамо где би неки други песник заокружио слику и окончао исказ, Ђуровић асоцијативно умеће нову слику, често и по два-три пута продужујући исказ (1), при чему та асоцијација није слободна, а камо ли случајна, већ се слика проширује уз помоћ сетова симбола (или лајтмотива?) који се варирају кроз књигу и често повезују и комбинују (2). У једном, вероватно у збирци најфреквентнијем таквом сету су речи-симболи: *боја* (укључујући појединачне боје), *сјај*, *светлости*, *злато* итд. У другом: *лађа*, *море*, *хоризонти*, *самоћа* итд. Навешћу као илустрацију неколико карактеристичних, овом техником проширених слика. Понекад у њима постоји и призив алогичног, што је последица намерног редуковања могућих асоцијативних садржаја.

Испуњен Истоком бели мехур сања хоризонт у звуку и хладном ветру где твоје море хита

(...)

Птица над мојом главом међу заставама и голубовима
где моје руке у небу празничног дана хватају речи неисписаног
света на који се већ
излива историја

(...)

Овај немушти језик за злато за свако слово у ризници мојих хвала
у очи твог мора

чије таласе пред моје стопе твоја песма враћа

у знамењу отвара врата образини света

стиховима несувислог склада које осим мене нико не разуме

Испуњена готово до последњег ретка оваквим густим сликама, Ђуровићева збирка захтева од читаоца повишен степен концентрације, како му омамљујуће брујање стихова не би заклонило приступ њиховим значењима. Последњи наведени стих, са занимљивом синтагмом „несувисли склад” наговештава да је песник свестан да његов поступак може да угрози комуникативност исказа и песама у целини. Та опасност је заједничка свим оним песничким пројектима који се заснива-

ју на језичком сугерисању слика, посебно визуелних и синестезијских (у новијем српском песништву, са том опасношћу су се сусретали, и са неједнаким успехом излазили са њом на крај, многи песници; најуспешније је тај проблем решаван код Ане Ристовић и Живорада Недељковића).

Овде је и критична тачка песничке збирке Радмила Ђуровића. Хоће ли његове *леје* слике моћи да се испуне *саопишћивим* смислом, или ће се песник задовољити тиме да у њих смешта недоречене, обрисом отворене сугестије? Свакако, семантичка многозначност и вишесмисленост су поетске вредности, и њих Ђуровић често достиже. Али дешава се и да његове слике изгубе готово сваку за комуникацију потребну грађу. Узмимо као пример следећи стих.

Кад кисеоник добије белину млека златним прстеном све успоме-
не тад искујем у ноћ од бдења

Јасне су две завршне слике (ковање успомена, ноћ од бдења), нејасно је да ли је овде „златни прстен” алатка којом се кује (како?), а прва слика је алогична.

Срећом, у збирци *Светлості будућеј дана* више је оних брижљивије сазданих слика, у којима ослањање на одређени круг носећих симбола није затворило приступ читаоцу, него га, управо супротно од тога, позива да, реконструишући низове повезаних слика, добије увид и у њихову егзистенцијалну позадину, што је од пресудне важности за добру лирику. Нови почетак Радмила Ђуровића већим својим делом спада у ту, добру лирику. Надајмо се да до следеће потврде ове оцене нећемо поново чекати неколико деценија.